

audiografen

FAGBLAD FOR AUDIOGRAFER

www.audiograf.no

NR 2 – 2011

- VEIEN TILBAKE TIL LIVET
- VÆR FORBEREDT PÅ
KREVENDE SITUASJONER
- LØNNSOPPGJØRET

delta

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

ALDRI MER FEEDBACK?

CHRONOS 9

Lei av feedback? Med våre nye Chronos 9 høreapparater introduserer vi nå en helt ny og fantastisk feedback-behandler. Adaptive Feedback Manager Plus fjerner feedback før den blir hørbar! Det gir mulighet for større ventilering og mer forsterkning, og resulterer i større komfort og flere fornøyde brukere.

Les mer om Chronos høreapparater på gewa.no

www.gewa.no

bernafon
Your hearing · Our passion

LEDER

Noen ganger går tiden uutholdelig tregt, gjerne fordi man gleder seg, andre ganger går det alt for raskt, grunnen er ofte fordi man gruer seg. Uansett hva man venter på kommer gjerne visse forventninger. Velger man å ha lite forventninger, er sjansen for skuffelse mindre. Er forventningene høye, gleder seg kanskje vilt, så blir man heller litt skuffet om det ikke helt innfridde. Livet er fullt av forutsigbarheter, både positive og negative. Hvordan er forventningene til livet og til samfunnet etter at man har vært igjennom en alvorlig sykdom? Gjennom en dokumentar setter Støtteforeningen for kreftsyke barn fokus på mangelfull oppfølging av de som sliter med senskade. Du får her møte en av de som var med i dokumentaren. Hver dag møter vi, som audiografer, utfordringer. Hvilke forventninger har vi til arbeidsdagene og de situasjonene som vi står ovenfor. Hvor godt står vi rustet ved en konflikt som oppstår i jobbsammenheng. Svein Dahl bruker sine erfaringer fra politiet og snakker om konflikthåndtering. Han har hatt flere foredrag landet over, og her er et glimt nordfra. Forventningen etter å ha utført jobben, er gjerne at man mottar lønn. Noen føler kanskje man ikke alltid får lønn i forhold til strevet. Vi vet det kan være skjeve fordelinger fortsatt i Norge, dog vi forventer at dette endres med tiden. Våren kom med forhandlinger mellom YS og Spekter. Lurer du på hvordan utfallet ble i tariffoppgjøret gis det her en oversikt i bladet. Hva forventes av verden største audiologiske kongress? AAA tok plass i Chicago i år og vi har også i år fått reisebrev derfra. Uansett hvilke forventninger man har er det vanskelig å innfri dem alle. Jeg forventer uansett at tiden fremover bringer varmen som jeg har ventet på så lenge, og jeg akter å ha høye forventninger. God sommer!

Hanne Ingeborg Berg

INNHold

Veien tilbake til livet.

Småstoff

EU 2011

Vær forberedt på krevende situasjoner

Tariffnytt

Reisebrev fra AAA

Slik har vi det

Etisk hjørne

Umaskert

6
10
14
16
19
23
25
27
29

REDAKSJONEN redaksjon@audiograf.no

Redaktør

Hanne Ingeborg Berg
Arbeidssted: Sandvika ØNH klinikk
Mobil: 97680753

Annonseansvarlig

Maren Julie Havig
Arbeidssted: AudioPlus AS
Mobil: 45614929

Redaksjonsmedarbeidere

Anita Berre
Arbeidssted: GN ReSound
Mobil: 97140116

Monica Eide

Arbeidssted: Phonak
Mobil: 97134562

Renate Berg

Arbeidssted: Stavanger Universitetssykehus
Mobil: 90180373

Audiografens adresse:

Audiografen
v/ Hanne Ingeborg Berg
St. Jørgensvei 10
0662 OSLO

Deadline for materiell:

3/2011 – 23.08.2011
4/2011 – 08.11.2011

Annonsepriser:

Avtale 1: 4x ½ sider: kr. 21000
Avtale 2: 4x 1/1 sider: kr. 30000
½ side enkeltannonse: kr. 7000
1/1 side enkeltannonse: kr. 9000

Forsidefoto:

Olav Bråtvæit i full fart på longboardet,
foto: Renate Berg

Stillingsannonser:

¼ side: kr. 1000.-
½ side: kr. 2000.-

Stillingsannonser blir automatisk lagt ut på nettet når bladet blir trykt!
Ønskes det at stillingsannonsen umiddelbart legges ut på våre nettsider www.audiograf.no koster dette kr. 3000. Ekstrakostnader ved mangelfullt materiale tas opp med trykkeriet, og trykkeriet sender egen faktura på dette.

Abonnementspris:

Kr. 500.- pr. år

Layout og trykk: Merkur-Trykk AS

Merkur-Trykk er godkjent som svanemerket bedrift.

Merkur-Trykk er PSO-sertifisert
Vi tar kvalitet på alvor!

For bedre taleforståelse i de viktige læreårene

inspiro

Exelia Art micro
med FM

Dynamic FM

Våre høreapparater sitter godt og behagelig på unge ører og er konstruert for å være trygge, solide og enkle å bruke. Med Phonak Dynamic FM-system får barnet optimalt talesignal, uavhengig av bakgrunnsstøy.

For å få tilsendt brosjyre om barn og Dynamic FM, send mail til: info@phonak.no

PHONAK life is on

Phonak AS, Postboks 525 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon: 23 00 32 60 Telefaks: 22 41 66 44
info@phonak.no www.phonakpro.no

STYRET INFORMERER

Politisk opplæring

I forbindelse med kommunevalget i år. Har Delta fokus på "å skolere" de ulike yrkesorganisasjonene slik at vi står mest mulig forberedt i møte med lokalpolitikere. Kommunevalget kan bety mye for vår yrkesgruppe siden vi har et ønske om å få flere audiografer ut i kommunene.

Styret har utarbeidet individuelle "Tenk smart bruk oss" foldere som skal deles ut gjennom de ulike regionskontaktene i Delta. Her har vi prøvd og få frem nødvendigheten av vår yrkesgruppe i den kommunale rehabiliteringen. Vi vil også forsøke å komme på trykk i noen av de 167 lokalavisene landet rundt.

Videre/Etterutdanning

I forrige "styret informerer" kom vi med en oppfordring til dere om å gi tilbakemelding på behov og ønske for videreutdanning. Dette er en sak vi ofte får høre burde vært bedre. Tilbakemeldingene har vært mangelfulle. Det vil faktisk si ingen tilbakemelding. Dette må vi vel da ta som et tegn på at vi er "flinke" nok. Styret ser derfor på det som unødvendig og bruke tid på å utvikle et tilbud som vi ikke vet om noen av oss kommer til å benytte seg av. Men vi har fått med oss at 14 audiografer har meldt seg på videreutdanning innenfor Tinnitus og tinnitusbehandling, og det er en gledelig nyhet!

Avtrykk

Styret har fått enkelte henvendelser fra leverandører om det hadde vært en mulighet på EU i november og ha et innlegg

om viktigheten av gode avtrykk i proppe og HA produksjonen. De opplever at kvaliteten har blitt dårligere. Dette har man ikke funnet plass til i det foreløpige programmet og er derfor ikke aktuelt. Men vi vil komme med en INNSTENDIG oppfordring til alle våre medlemmer at det her blir gjort en god jobb. Det er bedre og ta et avtrykk for mye enn et for lite. Dette er noe alle partene er tjent med.

EU

Program for EU begynner å ta form og vi håper flest mulig syns det virker interessant, det gjør i hvert fall vi. Så en oppfordring er og allerede nå å søke arbeidsgiver om deltakelse mens det ennå er penger igjen i kassen

Lønnsoppgjøret

Når dette skrives er ikke lønnsoppgjøret klart enda. Dette vil vi komme tilbake til gjennom en medlemsmail så snart vi vet noe mer.

Styret ønsker alle sammen
en riktig god sommer!

STYRET

Leder:

Espen Devig Andreassen
Hauabakken 40
8614 Mo i Rana
Mobiltelefon: 948 02 805/932 85 321
E-post: [espen\(a\)audiograf.no](mailto:espen(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Helgelandssykehuset Sandnessjøen

Nestleder:

Kristin Flote
Ringshaugveien 42A
3154 Tolvsrød
Mobiltelefon: 957 80 185
E-post: [kristin\(a\)audiograf.no](mailto:kristin(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Sykehuset i Vestfold

Sekretær:

Hanne Kristine Nergaard
Kristins Vei 32
0669 Oslo
Mobiltelefon: 905 48 350
E-post: [hanne\(a\)audiograf.no](mailto:hanne(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Oticon

Kasserer:

Frits Talsset
Etterstadsletta 9B
0660 Oslo
Mobiltelefon: 982 27 537
E-post: [frits\(a\)audiograf.no](mailto:frits(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Siemens Høreapparater

Styremedlem:

Marit Sæter
Minister Ditleffs Vei 5A
0862 Oslo
Mobiltelefon: 911 38 278
E-post: [marit\(a\)audiograf.no](mailto:marit(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Rikshospitalet

1. varamedlem:

Håvard Ottemo Paulsen
Gamle Strømsvei 35D
2010 Strømmen
Mobiltelefon: 916 15 242
E-post: [haavard\(a\)gmail.com](mailto:haavard(a)gmail.com)
Arbeidsgiver: Akershus Universitetssykehus

2. varamedlem:

Jorid Løkken
7290 Støren
Mobiltelefon: 959 15 262
E-post: [jorid.lokken\(a\)audioplus.no](mailto:jorid.lokken(a)audioplus.no)
Arbeidsgiver: Audioplus

3. varamedlem:

Kristin Ødegård
Glomstuveien 22
6412 Molde
Mobiltelefon: 909 36 648
E-post: [odegk\(a\)hotmail.com](mailto:odegk(a)hotmail.com)
Arbeidsgiver:

VEIEN TILBAKE TIL LIVET

Barn som har vært rammet av hjernesvulst sliter ofte med senskader, og får mangelfull oppfølging av helse- og skolevesenet. Støtteforeningen for kreftsyke barn (SKB) krever at myndighetene gir disse barna et bedre tilbud.

Tekst og foto: Renate Berg

Olav Bråtveit (20) er en av to hovedrollenehavere i dokumentarfilmen "Veien tilbake til livet" som er den første norskproduserte filmen som viser hvordan senskader etter hjernesvulst skaper utfordringer i hverdagen.

Hovedfokuset i filmen er utfordringene Olav og den andre hovedrollenehaveren har i dag. Hensikten er å skape økt bevissthet og forståelse i skolen om elever som har hatt hjernesvulst, og formidle kunnskap om hvordan man kan jobbe opp mot denne gruppen i skolen.

Olav var 11 år da han ble rammet av hjernesvulst. – Jeg husker jeg var på vinterferie sammen med familien. Jeg begynte å få problemer med synet, begynte å skjele og etter hvert ble jeg så dårlig at jeg kastet opp, sier han.

Plagene varte hele ferieuken, før det ble så ille at han

måtte kjøres til legevakten. Da han endelig ble grundig undersøkt og de fant svulsten, gikk ting veldig fort. Han ble overført til Rikshospitalet der han ble operert.

Mangler kompetanse

Hvert år får mellom 35 og 40 norske barn hjernesvulst. De fleste blir friske igjen, men mange får senskader. Disse barnas problemer og behov blir i dag ignorert av et helsevesen og støtteapparat som mangler tilstrekkelig kompetanse. Skolen og Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) har lite kunnskap om konsekvensene av behandlingen.

– Veien tilbake til skole, venner og familie er ofte vanskelig for de som rammes av hjernesvulst i tidlig alder. Store faglige og sosiale utfordringer venter, og elevene sliter med lærevansker som følge av kognitiv svikt, tretthet, dårlig hukommelse og konsentrasjonsvansker. De mister krefter og de mister venner. Vi har i flere år satt fokus på dette, og nå er

Olav trives i jobben som butikkmedarbeider.

det på høy tid at myndighetene følger opp, uttaler leder for SKB, Kari Sveen.

Som følge av strålebehandling kan senskadene utvikle seg mange år etter at behandlingen er avsluttet. Olav pådro seg blant annet hørselsskade og konsentrasjonsvansker.

En annen person

– Jeg er klar over at jeg var en annen person før sykdommen. Jeg var god i matte og flink til å skrive stil. Jag var også aktiv fotballspiller, og en ganske dominant gutt i venneflokken, sier Olav Bråtveit.

– Etter operasjonen ble jeg en mykere person, en mer forståelsesfull person. Men jeg fikk også konsentrasjonsvansker og syntes ikke skolearbeid var kjekt fordi jeg ikke fikk det til så godt.

Etter operasjonen måtte han lære å gå på nytt. Han hadde

| BAKGRUNN |

Bakgrunnen for produksjonen av filmen – er at SKB ønsker å sette fokus på at barn og unge som har gjennomgått behandling for hjernesvulst, bør få bedre rammevilkår innenfor rehabilitering og opplæring. Det dreier seg om barn som er født friske, men som i barnårene blir rammet av en hjernesvulst. Selv om den medisinske behandlingen oftest er vellykket, sliter mange med senskader.

De siste 20 årene har ca. 1000 barn fått diagnosen. Nye tall fra Kreftregisteret viser at tallet er stigende. Tidligere døde mange barn med denne sykdommen, men som følge av medisinske fremskritt, overlever nå mellom 80 og 90 prosent behandlingen. Situasjonen etter behandling blir ofte beskrevet av de berørte som et vakum: verken skolene eller de selv vet hvilke behov de har for tilstrekkelig tilrettelegging av skole og fritid.

ikke styrke i beina, og måtte sitte i rullestol ganske lenge. Han kom tilbake på skolen i 6. klasse. Han kom seg gjennom barneskolen og ungdomsskolen med assistent. Videre gikk han på Øksnevad videregående skole, med tilrettelagt opplæring, men han fikk ikke studiekompetanse.

– Jeg ble sittende en del alene etter sykdommen. Både fordi jeg ikke orket så mye som før, men gamle venner tok heller ikke kontakt. Jeg satt mange år i kjelleren og sturte. Etter hvert innså jeg at dette ikke funket, og at jeg måtte begynne å ta kontakt selv, sier Olav.

Han oppsøkte en kristen ungdomsklubb ved 14-årsalder for å prøve å gjøre noe med sitt sosiale liv. Der opplevde han at folk var mer åpne og tok imot han for den han var. Han fikk mange nye venner der.

Etter videregående tok han steget ut fra hjemmet og fullførte et år på Øytun folkehøgskole i Alta. Her fikk han drive med det han liker best, nemlig friluftsliv. Klassen var mye ute i naturen, han tok jegerprøven og stiftet mange nye bekjentskaper. Han har ennå kontakt med noen av vennene der, men det blir mest via nettet, ettersom de nå er spredt rundt på diverse studier.

Siden han ikke har studiekompetanse, jobber Olav nå mot et fagbrev. Han har vært innom tømreryrket, men det måtte han slutte med på grunn av ryggen.

– Strålebehandlingen har gjort ryggen veldig sårbar, og jeg lever med mye smerter. For tiden jobber jeg som butikkmedarbeider via tilrettelegging fra NAV, men butikkjobben tærer også på ryggen.

Hans største ønske er å bli bonde, men han innser at det kan være vanskelig å drive den alene, så han håper å finne en kone som kan være med å drive en gård.

Et skudd i siden

Olav Bråtveit har ikke mye godt å si om NAV-systemet.

– NAV gjør bare det de må. Jeg må passe på de hele veien. De betaler, men de er gnine, sier han. – NAV har ikke tid til den enkelte, og systemet er så avansert at de fleste bare godtar det slik det er.

Olav føler ikke at han gjør jobben dårligere enn kollegaene. Hvis han jobber tregere, jobber han heller litt lengre dager for å få ferdig det han skal.

Han liker ikke å være avhengig av NAV. Aller helst vil han klare seg selv.

– Du får et stempel i pannen om at du er syk når du går under dette systemet. Jeg må kjempe for å komme inn i samfunnet igjen, sier han.

Han har fått seg egen leilighet i Klepp på Jæren nå, ikke så langt unna familien, og det er godt.

Hørselen redusert

Etter operasjonen og strålebehandlingen har hørselen gradvis blitt dårligere. I tillegg pådro han seg tinnitus, trolig etter all skytingen under jegerprøven.

– Jeg har alltid fått kommentarer på at jeg hører dårlig og at musikken står høyt på, men jeg brydde meg ikke noe særlig om det. Helt til jeg begynte å jobbe. Da følte jeg at jeg måtte gjøre noe fordi den dårlige hørselen gikk utover kundene også, ikke bare meg selv, sier Olav.

– Jeg ønsket å prøve høreapparat fordi jeg var lei av å spørre opp igjen, når kundene spurte meg om noe. Samtidig var jeg lei av kommentarene om at jeg hørte dårlig. Men først og fremst var det kundebehandlingen. Jeg måtte tenke på hva som var best for kunden, sier Olav.

Ett system
Flere muligheter

ConnectLine Mikrofon - Nyheten som har vært etterspurt lenge.

ConnectLine Mikrofon er utviklet for å forbedre evnen til å fungere godt i krevende lyttesituasjoner.

Et avansert system med to mikrofoner reduserer overføring av støy.

Liten av størrelse- 1/4 av Streamer

Lang batterilevetid, 6 timer taletid og 150 timer standby.

Auto Power Av - etter 30 min uten forbindelse.

Batteri og tilkoblingsstatus fra LED.

ConnectLine Mikrofonen er kompatibel med Oticon Streamer 1.4. Tidligere utleverte Streamere kan oppdateres via Genie 2011.1

For mer informasjon se www.oticon.no eller ta kontakt på tlf 23 25 61 00

Burde brukt øreklokker på jobb

Lydnivået i skolefritidsordningen (SFO) sliter ut både barna og de ansatte. Derfor starter HLF sammen med Utdanningsforbundet og Tryg en kampanje som skal forebygge hørselskader både hos de ansatte og barna i SFO.

HLF håper å få med alle landets SFO på kampanjen, slik at man kan få både volumet og sykefraværet ned. Barnehager har vært en versting når det gjelder fravær hos de ansatte.

– Og det er nok mye likt i SFO. Derfor er det viktig at unger lærer om hørselsskader tidlig, for å øke bevisstheten om lyd hos dem. Mange ender opp med øresus og hørselshemming, sier Brørby, til Arbeidets rett.

– Dessuten er det også sideeffekter som søvnproblemer og konsentrasjonsvansker, legger hun til.

Vil nå alle

Kampanjen retter seg i første rekke mot barna i SFO. Ved å gi dem opplæring ønsker HLF og Utdanningsforbundet å bidra til holdningsendringer hos dem.

– Vi håper å nå fram til alle landets 1.200 skolefritidsordninger, sier Kolbjørg Ødegaard i Utdanningsforbundet. Tidligere har samme kampanje vært rettet mot barnehager.

Et barn som skriker klarer å nå nesten samme volumnivå som en rockekonsert. Da er det kanskje ikke rart at fraværet kan være høyt.

Må overdøve hverandre

Et av grepene som kampanjen håper å nå fram med, er at SFOene tar i bruk lydmatere som varsler når volumnivået blir for voldsomt. Ifølge HLF og Utdanningsforbundet er deres inntrykk at de brukes og fungerer godt i flere barnehager.

– For å stimulere til ro kan man for eksempel lage en konkurranse hvor man ser hvilke klasser eller skoler som klarer å bryte desibelgrensen færrest ganger, foreslår Ødegaard i Utdanningsforbundet.

Comfort Digisystem

En komplett familie av digitale høreprodukter – for barn, yrkesaktive og fritid.

Comfort Audio AS | Postboks 304 | 3201 Sandefjord | Tlf: 959 87 910 | www.comfortaudio.no

 Comfort Audio
HEAR THE FUTURE

Hørselshemmede krever teksting av alle tv-program

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) Rogaland mener at dagens tekstordning diskriminerer 700.000 nordmenn. - Vi jobber med et forslag som skal lovregulere tilbudet, svarer kulturminister Anniken Huitfeldt (Ap).

- Tekstingen har blitt bedre de siste årene, men tilbudet er fortsatt ikke godt nok. Vi vil ha hundre prosent dekning, og vi vil ha det nå, sier pressetalsmann for HLF Rogaland, Håkon Hognestad til Aftenbladet.

I et brev adressert til kulturministeren, likestillingsministeren og Rogalands stortingsrepresentanter, skriver forbundet at 700.000 nordmenn føler seg diskriminert når de ser på norske tv-kanaler uten teksting.

Høring

Kulturminister Anniken Huitfeldt (Ap) sier til Aftenbladet at departementet allerede har en sak om temaet ute til høring, men at hun ikke kan garantere hundre prosent dekning med det aller første.

- I 2009 sendte vi ut et høringsforslag hvor det står at NRK skal tekste alle sendingene sine, direkte og opptak, fra klokken 18 til 23. Utover dette skal alle programmer som ikke går direkte tekstes. De kommersielle kanalene skal tekste alle opptak i sendeperioden 18 til 23 og på direkteendinger hvor det er praktisk mulig.

- Lovendringen inngår i det såkalte AMT-direktivet (audiovisuelle medietjenester, red.anm.), som Norge er i forhandlinger med EU om. Vi styrer ikke disse forhandlingene og må derfor avvente, svarer Huitfeldt.

Ikke fornøyd

Håkon Hognestad i HLF Rogaland mener at forslaget til Kulturdepartementet ikke er godt nok - og at man ikke burde være avhengig av fjernkontrollen for å få teksten fram.

- Utgangspunktet bør være at alt på tv skal tekstes, så kan heller de som ikke ønsker teksten ta den bort. I dag er det 700.000 hørselshemmede i Norge, men med dagens bruk av mp3-spillere og Ipod-er er jeg sikker på at det om 15-20

år er vanligere å bruke høreapparat enn briller, sier han.

Ekstra ressurser

Ansvarlig redaktør i TV Vest, Geir Arne Selvær, er enig i at kanalen står overfor store utfordringer dersom de ansatte skal begynne å tekste alle innslagene.

- Vi snakker gjerne arbeid for ett eller to årsverk ekstra. I tillegg må vi kjøpe inn mer teknisk utstyr, sier Selvær til avisen. Men dette er noe jeg ønsker å finne ut av. Han lover å gjøre det han kan for at hørselshemmede skal få til et tilstrekkelig tekst-tilbud.

NRK

I gjeldende NRK-vedtekter § 13 står det: «Ved utformingen av NRKs tilbud må det tas hensyn til funksjonshemmede, bl.a. skal NRK ta sikte på at alle fjernsynsprogrammer blir tekstet». Tekstredaksjonsleder i NRK, Reidun Martol, forteller til Aftenbladet at alle forhåndsproduserte programmer og en god del av direkteendingene som «FBI», «Puls» og «Debatten» blir tekstet i dag.

TV 2

I TV 2 er utgangspunktet litt annerledes. Den nye allmennkringkasteravtalen fra januar har ingen formelle krav om teksting, forklarer kommunikasjonssjef Aleksander Valestrand, men kanalens praksis har ikke endret seg nevneverdig fra konsesjonsperioden som utløp i 2009. Da teksten TV 2 alle forhåndsproduserte program som ble sendt mellom klokken 18.00 og 22.00, samt nye norske dokumentarer og dramaproduksjoner utenfor dette tidsrommet. Det samme gjelder for størstedelen av nyhets- og sportsreportasjene.

Dvb-tekst

Den vanligste måten å få tekst til norske tv-program er å bruke tekst-tv. For dem som har digitalt bakkenett er det også mulig å bruke dvb-tekst, som gir mulighet til å slå av og på også åpen tekst. Dersom du velger dvb-tekst for hørselshemmede, vises all tilgjengelig tekst på skjermen, dvs. både for norsk og fremmedspråk.

Ipod kan ødelegge hørselen

Høy lyd fra bærbare musikkspillere via øreplugger kan ødelegge muligheten for å diskriminere lyder selv om hørselen er normal. Det slår forskere fra Japan og Tyskland fast.

Forskerne demonstrerte at hvis du hørte på høy musikk over lengre tid i støyende omgivelser kan det forårsake nevrofysiologiske skader som for eksempel muligheten for å diskriminere lyder selv om du har normal hørsel.

Forskerne testet 13 unge gutter, der en gruppe hadde hørt regelmessig på musikk på full styrke, mens den andre ikke hadde det. Guttene skulle gjenkjenne en spesifikk frekvens i bakgrunnsstøyen mens de så på en film. Manglende evne til å skille ut en lyd fra bakgrunnsstøy var betydelig mere i den gruppen som hadde hørt på musikk med full styrke. Denne skaden kan ikke oppdages med vanlig hørseltest, som var lik i begge gruppene.

Hva er for høy lyd?

De fleste vet at høy lyd kan ødelegge hårcellene i cochlea, men allikevel går 80 prosent av oss rundt med musikk på ørene som overskrider det vi tåler. Særlig i bakgrunnsstøy.

Nå har forskere kommet med en "guideline" på hva som er sikker lydnivå på å høre på f.eks mp3-spillere og Ipod med øreplugger.

En person kan tolerere to timer med 91 dB før det er fare for hørselstap. Hvis du kjører lyden opp til max kan du bare høre på musikk i fem minutter før det er fare for hørselsskade.

Forskerne påpeker også at ørene er forskjellige. Noen har

"tøffere" ører som tåler mere, mens andre tåler mindre.

I stedet for de ørepluggene som følger med når du kjøper Ipoden eller MP3-spilleren, anbefales det heller å koste på seg skikkelige hodetelefoner som stenger ut bakgrunnsstøy. På denne måten kan du høre på din favorittmusikk uten å ha det så høyt at du skader hørselen din.

Hørselstap kan påvirke søvnkvaliteten

Langvarig påvirkning av støy på arbeidsplassen kan påvirke søvnkvaliteten til personer med arbeidsrelatert hørselsskade. Dette viser en ny studie fra israelske forskere.

Studien sammenligner søvnkvaliteten til individer på samme arbeidsplass, noen med yrkesrelatert hørselsskade og noen med normal hørsel.

Det ble tatt hørseltest på 298 mannlige frivillige som jobbet i støyutsatt arbeidsmiljø. 99 personer hadde hørselsskade, mens 199 hadde normal hørsel.

Av de 99 personene som hadde hørselsskade hadde i tillegg 51 prosent av disse tinnitus. Av de med normal hørsel var det bare 14 prosent som hadde tinnitus.

Selv om hovedgrunnen for manglende søvn ble

rapportert til å være tinnitus, var det også selve hørselsskaden som gjorde at personene hadde søvnproblemer.

Forskerne sjekket ulike typer søvn, inkludert vanskeligheter med å sovne, våkne for tidlig eller midt på natten, søvnig på dagtid, falle i søvn på dagtid, snorking og overdreven bevegelse i søvne.

Kilde: www.sciencedaily.com

Støy på arbeidsplassen

Arbeidstilsynet får ofte meldinger om hørselsskader som følge av støy på arbeidsplassen. Spesielt utsatt er ansatte innen industri, bygg- og anlegg, transport og lagring, samt forsvaret. Flere meldinger fra flyplassen Værnes førte til ekstra tilsyn av arbeidsplassen.

I Europa er hørselstap som følge av støy på arbeidsplassen den mest vanlige arbeidsrelaterte sykdommen. Også i Norge får Arbeidstilsynet inn mange meldinger om hørselsskader.

Det er arbeidsgivers ansvar å beskytte de ansatte mot støyskader. Det innebærer at man må gjøre en risikovurdering samt utføre målinger dersom det er usikkerhet i forhold til graden av støy. Dersom støyen overgår grensene i støyforskriften må nødvendige tiltak iverksettes og arbeidstakere skal få tilbud om helseundersøkelse med hørselkontroll.

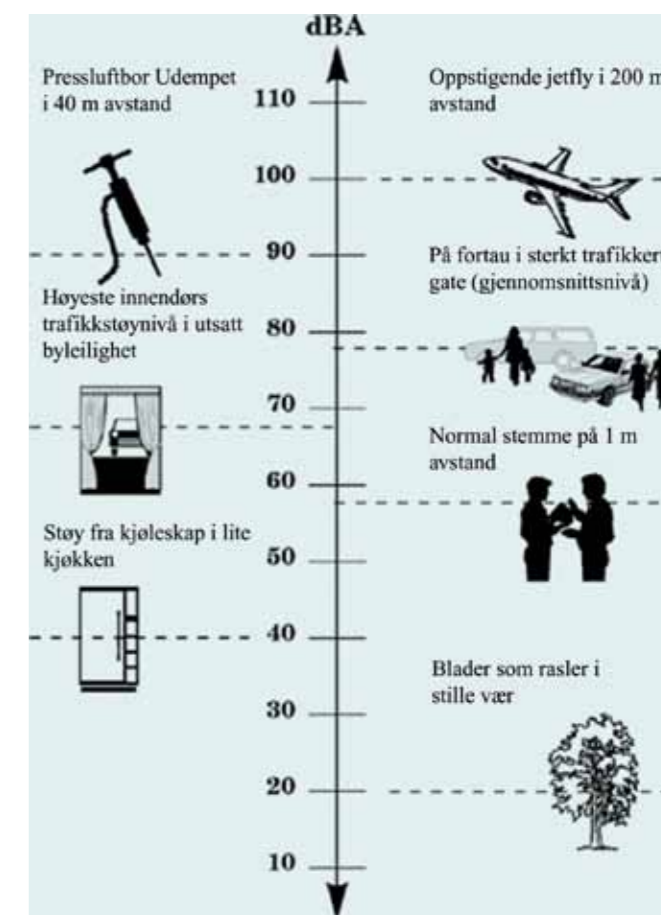
Kontroll på Værnes

Noen arbeidsplasser er mer utsatt for støy enn andre. Industri, bygg- og anlegg, transport og lagring, og forsvaret er de næringene som melder flest støyskader til Arbeidstilsynet. 95 % av de innmeldte støyskadene gjelder menn.

Arbeidstilsynet mottok for en tid tilbake en rekke meldinger om støyskade ved SAS Ground Services Norway Værnes. Meldingene gjaldt personal som jobbet i bagasjehallen, og Arbeidstilsynet bestemte på bakgrunn av disse å gjennomføre tilsyn.

Støymålinger gjort på arbeidsplassen i 2010 av Avinor viser at støynivået på en normal arbeidsdag i gjennomsnitt lå over 80 dB. I tillegg ble øver terskelverdi på 130 dB overskredet.

SAS SGS har jobbet bevisst med fokus på støy, men rutinene med f.eks. bruk av hørselvern har vært for dårlige. Flere tiltak er under vurdering for å redusere støyen for de ansatte.

Arbeidstilsynet ga pålegg til SAS SGS om å iverksette tiltak for å redusere støybelastningen for ansatte i bagasjehallen til et fullt forsvarlig nivå med fokus på arbeidsutstyret og utførelsen av arbeidet. Det ble også gitt pålegg til Avinor om å sette i verk tiltak spesielt rettet mot støykildene og ved at lokalet utstyres med lydabsorbenter slik at etterklangstiden blir redusert.

Legemiddel mot støyskadedet hørsel

Forskere på New Zealand har funnet et legemiddel de mener kan gjenopprette hørselen etter å ha utført eksperimenter på rotter.

Vår støyutsatte verden både i jobb og privatliv forårsaker som kjent både hørselstap og tinnitus.

Forskere har funnet ut at injeksjoner av et stoff kalt ADAC (adenosine amine congener) aktiverer resptorer i cochlea, noe som gjenoppretter hørselsfunksjonen.

I denne studien ble rottene utsatt for smalbåndstøy fra 2 til 24

timer i et akustisk kammer for å påføre hørselsskade. Deretter ble ADAC injisert i magen.

Tidlig behandling, dvs seks timer etter at rottene ble støyutsatt, viste det beste resultatet. Men også behandling etter 24 timer viste forbedring av hørselen.

Kilde: www.sciencedaily.com

Velkommen til Etterutdanningskurs 2011

i regi av NAF og NTAF

kurset finner sted på Clarion Hotell Oslo Airport 17. og 18. november

Hovedtema i år vil være "Hørsel og hjernen".
Melder du deg på før 1.september så er prisen meget gunstig:

Kursavgift for medlemmer:

Påmelding før 01. september	1 dag kr. 500,-	2 dager kr. 1000,-
Påmelding etter 01. september	1 dag kr. 1000,-	2 dager kr. 2000,-

Kursavgift ikke medlemmer:

Påmelding før 01. september	1 dag kr. 1000,-	2 dager kr. 2000,-
Påmelding etter 01. september	1 dag kr. 1500,-	2 dager kr. 3000,-

Hotellpriser:

Pris pr. døgn i enkeltrom	kr. 1592,-
Pris pr. døgn i dobbeltrom	kr. 1392,-

For mer info om priser og påmelding gå inn på www.ksci.no

Har du problemer med påmelding eller andre spørsmål, ta kontakt med Kristin Solstad hos KSCI.
E-post: kristin@ksci.no eller tlf. 66 90 40 23, mb.tlf. 92 65 42 55

Vi har i år valgt å gå bort fra parallelle sesjoner, og satser i stedet på én hovedforeleser første kursdag, og fire felles forelesninger den andre. Hele torsdag er satt av til Carol Flexer, Ph.d. Audiologist. Hun er en tydelig og engasjert foreleser, som gir oss mange innspill og tanker i forhold til egen praksis. Vi er veldig glad for endelig å få henne til Norge! Hennes tittel på foredraget er "The listening brain: Research to practice" For mer informasjon om Carol Flexer, se hjemmesiden www.carolflexer.com Fredag deler vi opp dagen mellom professor Helge Rask-Andersen, Uppsala universitetssykehus, Anders Fridberger, Associate Professor, Karolinska Institutet, Dr. Siri Steine, Haukeland Sykehus HF og presentasjon av doktorgrader fra fagfeltet i Norge. Vi synes vi har fått et spennende program, og håper at mange benytter anledningen og kommer på kurs!

Vi ønsker alle velkommen til Gardermoen

Program EU-11

Torsdag 17.nov	Fredag 18.nov
08.00 – 10.00 Registrering	09.00 – 10.00 Helge Rask-Andersen Professor, Uppsala universitetssykehus
10.00 – 11.00 Dr. Carol Flexer, Audiologist Distinguished Professor Emeritus The University of Akron and Northeast Ohio Au.D. Consortium (NOAC) «The listening brain: Research to practice»	10.00 – 10.30 kaffepause/utstilling/utsjekk
11.00 – 11.30 kaffepause/utstilling	10.30 – 11.30 Anders Fridberger, Associate Professor, Karolinska Institutet «Skademekanismer og medikamentell behandling»
11.30 – 13.00 Dr. Carol Flexer	11.30 – 12.30 Lunsj/utstillere/utsjekk
13.00 – 14.00 Lunsj /utstilling	12.30 – 13.30 Presentasjon av pågående doktorgradsarbeid i Norge
14.00 – 15.00 Dr. Carol Flexer	13.30 – 14.00 kaffepause/utstilling
15.00 – 15.30 kaffepause/utstilling	14.00 – 15.00 Dr. Siri Steine «Hvordan møter vi pasienter»
15.30 – 17.00 Dr. Carol Flexer	Avslutning/oppsummering

Carol Flexer

Title -- The Listening Brain: Research to Practice

Abstract:

For 100's of years, conversations about hearing loss have focused on the ear. Today, the conversation centers on the brain because we hear with the brain; the ear functions to channel sound to the brain. The challenges posed by hearing loss result primarily from problems in the peripheral auditory system that keep sound from reaching the brain. If sound can be transmitted to the brain in a timely and expeditious fashion, via technology, then the negative consequences of unmanaged hearing loss on speech, language and literacy development can be averted.

Basic science research has offered increasingly robust information about neural plasticity and how our current

technologies function as "brain access tools" rather than as ear stimulation devices. Once auditory brain exposure is maximized through technology, the next question becomes how much acoustic stimulation does the brain require to develop effective auditory neural pathways, and when and how should that stimulation occur?

Accordingly, this presentation links experience dependent plasticity with the amount of auditory practice that is necessary to generate and change neural pathways. It's likely that we have substantially underestimated the amount of auditory/linguistic practice time that is actually required to wire and re-wire the brain for high performance.

The exciting news emphasized in this talk is that appropriate early and continuing auditory intervention that capitalizes on brain neuroplasticity allows for spoken language and literacy outcomes never before imagined for today's infants and children with hearing loss.

Carol Flexer, PhD, CCC-A;
LSLS Cert. AVT
Distinguished Professor Emeritus,
Audiology
The University of Akron,
Akron, Ohio
Mobile Phone: 330-606-8479
Contact Address: 1401 River Trail
Drive, Kent, Ohio 44240
cflexer@uakron.edu
www.carolflexer.com

VÆR FORBEREDT PÅ KREVENDE SITUASJONER

Har du tenkt over hvordan du fremstår i ulike situasjoner? Hvordan du virker inn på andre? Hva kan du selv gjøre for å komme best mulig ut av en krevende situasjon?

Tekst og foto: Hege Heløe

Svein Dahl bruker sin lange og brede erfaring i politiet som utgangspunkt for foredragene han holder om temaet: "Møte med mennesker i krevende situasjoner" – et kurs i praktisk konflikthåndtering.

Men dette kurset håper Dahl å bidra til at kursdeltakerne får opp øynene for sin egen rolle i møte med andre. Meningen er at kurset skal gjøre deltakerne bedre rustet til å møte utfordringer slik at man forebygger, demper og takler krevende situasjoner.

Lang erfaring

Svein Dahl har lagt 35 yrkesaktive år i politiet bak seg og reiser nå rundt og holder kurs. Dahl innleder med å fortelle litt om hva han har opplevd i sin karriere. Det dreier seg blant annet om åstedsundersøkelser, drapsetterforskning, etterforskning av straffbare forhold begått av militært personell, obduksjoner og mye mer. Han har også ledet politifaglig seksjon i seks år. Etter hvert kom han til et punkt da han spurte seg selv: Jeg må se noe annet enn elendighet og krig. Han fikk så en lederstilling innen skole. Dahl hadde så vidt funnet seg vel til rette i pensjonisttilværelsen, med fokus på to fine barnebarn, da han ble kontaktet av Kommunaløkonomisk forbund med forespørsel om å holde foredrag.

I samarbeid med Delta har han så holdt sine populære foredrag flere steder i landet. Denne gangen var turen kommet til Tromsø. Over dobbelt så mange som det var plass til ville være med og flere fra Finnmark hadde også vist interesse for å delta. Da satte han like godt opp et foredrag til i Kirkenes.

Hindringer i veien

De fleste situasjoner hvor man møter mennesker går greit. Disse møtene går ubemerket hen. Men noen ganger skjer det hindringer. Det er som en skog med trær. Noen kommer du ikke forbi.

– I Delta har de fleste en hjelpefunksjon. Vi er hjelpere. Da er det viktig å føle mestringsglede. Noen ganger spoles denne følelsen av ambisiøse, misunnelige, råtne kolleger eller dårlige ledere, innledet Dahl.

Han understreker imidlertid at vi i våre yrker som hjelpere også må tåle litt motgang. Man må faktisk trene seg i å få litt motbør. Da gjelder det å fylle opp sin egen "ha det bra-konto" enten det dreier seg om trening, hobbyer, kunst, en bytur eller noe annet. Dersom man bare møter krevende situasjoner, vil det tappe en og man fylles av negative tanker, stress og adrenalin, sier Dahl, og i samme åndedrag røper at han av og til må ta en tur på Pascal for å nyte et godt kakestykke. Det gir påfyll for ham.

Fyre av raketten

Dahl vektlegger at man ikke må gå rundt å vente seg det verste i ethvert nytt møte med et annet menneske.

– Man må tro det er noe godt i vente ved et møte med andre personer. En må tørre å sette spor etter seg. Det verste må være å ikke leve, og å ikke sette spor etter seg, sier han. Et menneske i en krevende situasjon vil søke å avfyre raketten. Da gjelder det for en selv å ikke bli med på den ferden. For å klare det må man trene på å håndtere kriser.

– Er du forberedt, så klarer du det bedre, forklarer Dahl.

Selv har han for vane, eller uvane, alltid å undersøke hvor brann- og rømningsveien er når han overnatter på hotell. Han har også skinnhansker og lommelykt på nattbordet, i tilfelle brann.

Svein Dahl får deltakerne til å reflektere over egen væremåte og stiller spørsmål som får den enkelte til å se seg selv utenfra.

– Dette er fordi jeg vet hvor mørkt og ugjenkjennelig alt blir når det brenner, sier han nøkternt.

Selv om man kan trene på krevende situasjoner, så er de menneskelige egenskapene viktige.

– Man må prøve å se seg selv utenfra. Hvordan er det å møte dere på jobb?, spør Dahl.

– Handlinger og holdninger er viktige. Det er i møtet mellom tjenesteyter og tjenestemottaker at sannhetens øyeblikk avslører seg, sier han.

Og han anbefaler at man løser dette med smalltalk. Hva kan vi lære av Obama, av Støre, Skavlan og av Bill Clinton? De er alle begavede mennesker som evner å kommunisere med ulike mennesker. Da gjelder det å være faglig trygg og vite hvilke regler som gjelder.

Samtidig er det greit å kunne slakke litt på regler, dersom det kreves, sier han og forteller om mannen som etter å ha vært i møte med kemnerkontoret tente på gården sin.

– Hvordan var det møtet tror dere?, spør han.

Vise respekt og tillit

Svein Dahl får tilhørerne til å reflektere over hvilke verdier vi møter kunder og kolleger med. Dersom man møter mennesker med respekt i første møte, så får man informasjon. Andre stikkord som kom fram etter gruppearbeidet var faglig kompetanse, trygghet, tillit, lytte og begrunne, tilstedeværelse, smil og humor.

Nelson Mandela har sagt følgende: "Forsoning er eneste måten vi kan overleve på". Uansett om det er kolleger eller ekte-skap, det er krevende å forstå folk.

Er du selv til stede i samtalen? Tar du telefonen mens du sitter på data? Da er det fort gjort å falle ut av samtalen og møtet kan bli

et dårlig møte. Noen kan multitaske, men er det snakk om en vanskelig samtale, så må på man være fokusert.

Lærdommen fra Svein Dahl er følgende: Det viktig å drive aktiv lytting. Det er viktig å vise empati for å vinne tillit. Respekt og forståelse for vedkommende i krise er viktig for å få til et godt møte.

Et gledelig eksempel

Wenche-Lovise Larsen fra Tromsø delte en opplevelse med kursdeltakerne. I Nordlys er det en spalte som heter "Framsakk". Det går ut på å gi ros til noen som fortjener det. Hun leste der om en hendelse som gjorde inntrykk på henne.

– Det var uvær og bussen kunne ikke kjøre videre på grunn av dårlig sikt. Da fant bussjåføren ut at de skulle stoppe på en kiosk for å ta en kaffekopp til været hadde løyet. En passasjer skulle til å betale for kaffen, da innehaveren sa at "neida, kaffen er gratis!". Det var dette som gjorde at damen skrev inn til Nordlys om hendelsen. Jeg ble rørt av historien og ville gjerne gjøre noe for innehaveren av kiosken, som hadde vist slik gjestfrihet overfor noen i en vanskelig situasjon, fortalte Larsen. Hun forstørret spalten, dekorerte den og rammet den inn. Så overrakte hun dette til den gjestmilde kioskeieren, som ble veldig glad og hengte den opp på veggen. Bussjåføren og kioskinnehaveren hadde begge vist omtanke i en vanskelig situasjon. Det ble lagt merke til og husket.

Larsen sier at hun hadde god nytte av å delta på kurs med Svein Dahl.

– Jeg tror dette kurset satte en vekker i oss alle. Det er klart, mye her visste vi fra før, men det er viktig å sette tankene i sving. På kurset får vi sett saken fra flere sider og man lærer av å diskutere og se andre synsvinkler, sier Larsen i etterkant av kurset.

WIDEX CLEAR 440
STAY IN SYNC WITH LIFE

TRENGER NOEN AV "DINE" HØREAPPARATBRUKERE HJELP TIL Å HØRE MOBILTELEFON?

Det er vel ikke helt utenkelig at du har fått spørsmålet en del ganger. Det er mange høreapparatbrukere som trenger hjelp til å høre bedre i mobiltelefon. Vi har løsningen!

M-DEX

M-DEX er flaggskipet blant DEXene og er et brukervennlig og stilfullt tilleggsutstyr som er kompatibelt med de fleste mobiltelefoner og alle modellene i CLEAR serien.

I tillegg til overføringsfunksjon fra mobiltelefon har M-DEX følgende funksjoner:

- Room Off: Slår av mikrofonene i høreapparatene slik at man kun hører lyden fra mobiltelefonen.
- Fjernkontroll: M-DEX har samme fjernkontrollfunksjon som RC-DEX, men man kan i tillegg justere volum i høyre og venstre apparat separat.
- FreeFocus: Gir mulighet for å sette CLEAR apparatene i fast retningsvirkning; til venstre, høyre, forover eller bakover.
- Telespole: Clear Passion, Clear mCB og Clear CIC har ikke innebygget telespole. M-DEX har innebygget telespole og kan "plukke opp" teleslyngesignaler og overføre disse til de nevnte modellene.
- Audioinngang: M-DEX har audioinngang som gjør det mulig å lytte til for eksempel iPod. Lyden fra iPod overføres til høreapparatene.

M-DEX er prisforhandlet som tilbehør til høreapparater og kan utleveres sammen med høreapparatene.

DEX™
A WIRELESS WORLD

Ønsker du mer informasjon om M-DEX, ta kontakt med oss på telefon 22 59 90 80 eller e-post medisan@medisan.no

medisan

- du skal høre mye

Mellomoppgjøret i Spekter på A2- overenskomsten ble slutført 10. mai

YS forbundene Delta, Parat og Bibliotekarforbundet ble i dag enig med Spekter i årets mellomoppgjør for sykehusene. Resultatet gir alle et generelt tillegg på 2,4%, minimum 8 000 kroner. Minstelønnsatsene er også hevet med minimum 8 000 kroner.

Resultatet omfatter alle sykehus i område 10 helse, samt område 4 Lovisenberg (egen protokoll).

Økonomi:

- Et generelt tillegg på 2,4 prosent, dog minst 8 000 kroner.
- Minstelønnsatsene er hevet med minimum 8 000 kroner.
- Resultatet gis med virkning fra 1. juni 2011.

De nye minstelønnsatsene fra 1. juni 2011:

Stillingsgrupper	Minstelønn – 1. mai 2011				
	0 år	4 år	8 år	10 år	20 år
Stillingsgruppe 1	250 000	255 000	265 000	300 000	311 000
	258 000	263 000	273 000	308 000	323 000
Stillingsgruppe 2	285 000	290 000	295 000	330 000	
	293 000	298 000	303 000	338 000	
Stillingsgruppe 3	285 000	290 000	295 000	330 000	
	293 000	298 000	303 000	338 000	
Stillingsgruppe 4	321 000	328 000	340 000	367 000	
	329 000	336 000	348 000	376 000	
Stillingsgruppe 5	344 000	354 000	369 000	401 000	
	352 000	362 000	378 000	411 000	

Det generelle tillegget er inkludert i endret minstelønn. Gammel minstelønn er overstreket.

Lønn Tillitsvalgt

Tillitsvalgte med minimum 2/5 frikjøp gis et generelt tillegg på 2,4%, minimum 8 000 kroner med virkning 1. juni 2011. Sentral minstelønn endres fra 350 000 til 358 000 kroner i hel stilling,. Det generelle tillegget er inkludert.

Lokale forhandlinger - kompetanse

Partene har avtalt at det i 2011 skal gjennomføres lokale forhandlinger om kompetansetillegg basert på helseforetakenes kompetansekartlegging.

- Foretak som ikke har gjennomført kompetansekartleggingen skal foreta slik kartlegging innen 1. november 2011. Vi har fått opplyst fra Spekter at ca. halvparten av helseforetakene har gjennomført kartleggingen som avtalt i tariffoppgjørene 2008 og 2009.
- Det skal forhandles lokalt om kompetansetillegg under fredsplikt (vi har ikke streikerett). Forhandlingene skal være sluttført innen 10. desember.
- De lokale parter kan be om bistand fra sentrale parter i disse forhandlingene.
- Fremforhandlede tillegg skal gis med virkning fra 1. januar 2012.
- Kostnadene for tilleggene som gis skal fremgå av protokollen som skal sendes de sentrale parter.
- Kostnadene inngår i rammen for lønnsoppgjøret i 2012. Det betyr at det er "frie" forhandlinger uten pott, men kostnadene vil gå til fradrag i den økonomiske rammen som de sentrale parter forhandler om i hovedoppgjøret i 2012.
- Kompetansetillegg som gis lokalt skal komme i tillegg til sentralt avtalt minstelønn og senere minstelønnsendringer. Det betyr at vi endelig har fått på plass en sikringsbestemmelse som sikrer at lokalt gitte kompetansetillegg til enhver tid skal "flyte oppå" den enkeltes minstelønn.
- I protokollen er det vist til punkt "VII kompetanse" i Rikslønnsnemndas kjennelse datert 21. oktober 2010. For ordens skyld tar vi inn teksten i sin helhet her:

"Det skal være en sammenheng mellom foretakenes kompetansebehov, planlagt kompetanseutvikling og lønn. Kompetanse erverves gjennom formell fag-/lederutdanning, intern eller ekstern opplæring, faglig veiledning eller som dokumentert realkompetanse.

Hovedavtalens § 44 angir at utviklingen av kompetanse gjennom etter- og videreutdanning må bygge på virksomhetens nåværende og fremtidige behov. Arbeidsgiver har som angitt i hovedavtalens § 44 ansvar for kompetansekartlegging i virksomheten. Partene er enige om at slik kartlegging skal være gjennomført innen 01.04.11, dersom den ikke allerede er gjennomført.

Dersom det i mellomoppgjøret 2011 gjennomføres B-dels forhandlinger, skal de lokale parter hensynta de lønsmessige endringer som følger av kompetansekartleggingen.

Dersom det ikke gjennomføres B-dels forhandlinger, skal kostnadene ved slike endringer kartlegges og inngå i lønnsgradningen.

Partene anbefaler at slik lønsmessig endring gis opp til kr 20.000,- for inntil 1 års relevant videre-/etterutdanning. For relevant videre-/etterutdanning av kortere varighet ned til 3 måneder benyttes lønnsrelasjonen forholdsmessig."

Opplæring lokale forhandlinger – kompetanse

Vi vil bruke noen timer av Spekter-samlingen som Delta arrangerer på Gardermoen 14. – 15. juni (for FTV/KTV) til opplæring på dette temaet. De fleste av våre tillitsvalgte deltok også i 2008 på de regionale nettverkssamlingen hvor også dette var hovedtema. I den forbindelse hadde Delta produsert to hefter "Realkompetanse" og "Utdanningsveier for Deltas yrkesgrupper", som fortsatt har relevans.

Lenke til Deltas hjemmesider - utdanning:

<http://www.delta.no/Utdanning>.

Delta vil følge opp de tillitsvalgt i forbindelse med gjennomføringen av kartleggingen (for de som ikke har gjennomført) og forhandlingene om kompetansetillegg. Deltas servicesenter/-kontor vil kunne bistå med råd underveis.

Lokale forhandlinger ellers

Det er avtalt at det ikke skal iverksettes lokale forhandlinger under mellomoppgjøret i 2011.

Protokollene for hhv. område 10 (helse) og område 4 (Lovisenberg) legges ut på våre hjemmesider: www.delta.no.

PÅ TUR MED RESOUND

TIL AAA CHICAGO 2011

Tirsdag morgen på flyplassen på Evenes. Litt småtrøtt og kanskje ikke helt motivert for en laaang reise til Chicago. Første stopp var Gardermoen der jeg traff på resten av gjengen som skulle være med til årets American Academy of Audiology. Noen kjente ansikter, og mange nye. Så bar det videre til København, og så direkte til O'Hare, Chicago. Nå skal det sies at alle var faktisk ikke der, tre stykker satt værfast og fikk ikke reist av gårde før dagen etter.

Tekst: Veronika Solvang, Foto: Anita Berre/Veronika Solvang

På forhånd hadde vi fått vite at vi skulle ha "base camp" på Hard Rock hotell og at vi hadde et variert og spennende program å se fram til. Kongressen skulle finne sted på McCormick Place, noe som viste seg å være et enormt konferansesenter, faktisk det største i USA, med alt man måtte trenge for å gjennomføre en så stor konferanse som AAA faktisk er.

Vel... da vi endelig landet i Chicago kjente jeg at motivasjonen hadde steget betraktelig.

På kjøreturen mot sentrum var stemningen i bussen god, skyskraperne raget høyt mot himmelen, det samme gjorde forventningene og alt lovet godt for en flott tur.

Og forventningene ble i aller høyeste grad oppfylt!

Neste dag startet med en heldags forelesning om tinnitus. Forelesningen som ble ledet av Anthony Cacace, PhD, ga oss en

innsikt i litteratur og forskning, og hvordan en slik vitenskapelig forståelse kan brukes til bedre å forstå og behandle lidelsen. Dagen var svært lærerik, litt slitsom, og sist, men ikke mist, har vi nå lært at mus – de kan ikke snakke. En ny opplevelse for de fleste av oss var vel også lunchboksen som inneholdt blant annet potetgull og sjokoladekjeks, deilige utskeielser, og bare en forsmak på amerikansk matkultur.

1. Torsdag åpnet forhandlernes stands. Det var en imponerende utstilling med mye forskjellig innhold. Det var noen nyheter og noe kjent informasjon. Blant annet fikk vi vist ReSounds nye streamingsystem til Alera apparatene. Oticon hadde egen sykkelkonkurranse, og en stjerne i boken til Siemens' stand som hadde leid inn egne massører. Deilig for en stiv og støl nakke med "Chicago-syndrom" etter å ha bøyd nakken utallige ganger for å se mot toppen av alle bygningene. Det var også mulighet for å handle med seg software og annet informasjonsmateriell til bruk i undervisning om hørselssystemet.

2. Torsdag og fredag hadde også et innholdsrikt program

der vi sto fritt til å velge hvilke forelesninger vi ønsket å høre på. Mulighetene var mange, barn og høreapparater, eldre og høreapparater, tinnitus, vestibularis problematikk, BRA, ADHD og APD, høreapparater og dets funksjoner, og ellers alt man kunne ønske av informasjon om utredning, behandling og forskning innenfor hørsel. Dagene besto imidlertid ikke bare av konferanse og stands, det ble tid til hygge og moro også.

3. Dagene ble avsluttet med middag og det man ellers måtte ønske. Jeg har nå til fulle fått forståelsen av at "everything is big in America". Maten ble servert i enorme porsjoner, biffene like store som tallerkenene og salatene et helt måltid i seg selv. Dessertene var det heller ikke noe å utsette på, sjokoladekake blir aldri det samme igjen etter å ha spist "Giant chocolate cake".

Sightseeing ble det også tid til, torsdag kveld gikk turen til Willis Tower, USAs høyeste skyskraper og den femte høyeste konstruksjonen i verden, hele 442 meter høy. For amerikanerne mest kjent som Sears Tower, bygget for butikkjeden Sears. Imponerende utsikt og alle kjente vel det kriblet litt i magen da vi listet oss ut i glassburet som stakk ut fra selve veggen i tårnet.

4. ReSounds "Purple Reign Party" var også verdt å få med seg, lilla drinker, god musikk og høy dansefaktor. For de som liker litt røff blues kan en tur på Kingston Mines Blues Club anbefales. Dette er Chicagos eldste og største blues club, og har 13 år på rad blitt kåret til Chicagos beste blues club. Der var publikum i alle aldre, fra de yngste, til "gamlefar" så vidt i stand til å rocke litt etter rytmene fra Johanne Connors rå gitarspill.

5. Lørdag og siste dag i Chicago var satt av til shopping og sightseeing. Båttur på kanalen med turguide som hadde en enorm hukommelse for bygninger, arkitekter og stilarter. Alle travet North Michigan Avenue fram og tilbake og de fleste fikk vel mettet shoppingbehovet (sånn passe i hvertfall).

Turen ble avsluttet med nydelig middag på hotellet før vi satte av gårde mot O'Hare. Alle kom seg velberget hjem – noe jet lag hadde vi vel alle sammen, men det var verdt det!

Og med dette vil jeg på vegne av meg selv og resten av reisefølget takke Resound for en fantastisk tur. Den har vært lærerik, sosial, godt planlagt og selskapet har vært særdeles hyggelig. Kanskje sees vi igjen til neste år...

3

3

1

4

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

2

4

4

Cochlear™ Baha® 3

Neste generasjon Baha-system

Cochlear™ Baha® 3 Systemet tar benledningsteknologien til et nytt nivå. Hver komponent er konstruert for å bidra til systemets totale ytelse.

Resultatet? Hør bedre, raskere.

25% forbedret taleforståelse i støy

Cochlear Baha BP100 lydprosessor gir opptil 25% forbedret taleforståelse i støy^{1,2}. Den er den første benforankrede lydprozessoren som benytter seg av et avansert automatisk signal-behandlingsystem med dedikerte forsterkningsstrategier.

Tidlig lyd

Bygget på 30 års erfaring er det nye Cochlea Baha BI300 Implantatet mer stabilt enn noe annet benforankret implantat tilgjengelig i dag. Forbedringer både på implantatet og koblinger gjør at det nye systemet kan gi deg tidligere tilgang til lyd etter implantasjon, og samtidig levere konsekvente, langsiktige resultater.

Enkel og nøyaktig tilpasning

BP100 kan tilpasses ved hjelp av Cochlear Baha Tilpasnings-software, noe som gir større justeringsmuligheter for å møte brukerens forsterkningsbehov. Tilpasnings-softwaren er NOAH-kompatibel, men kan også kjøres som en stand-alone.

Ved hjelp av funksjonen BC Direkte kan man måle brukerens benledningsterskel direkte gjennom BP100.

Med over 70.000 Baha brukere over hele verden, og med 30 års erfaring, er Cochlear i dag verdensledende på benforankrede høreapparater.

1. Flynn, M., Sadeghi, A. & Halvarsson, G. Results of the first clinical evaluation of Cochlear Baha BP100 white paper. Cochlear Bone Anchored Solutions, 2009.

2. 17,9 %/dB enligt Hällgren M., Larsby B. & Arlinger S. A Swedish version of the Hearing In Noise Test (HINT) for measurement of speech recognition. International Journal of Audiology 2006;45:227-37.

Ønsker du mer informasjon om Baha® 3 Systemet, ta kontakt med oss på telefon 22 59 90 80 eller e-post medisan@medisan.no

medisan

- du skal høre mye

Hear now. And always

Harald, Guri, Kine og Janne på plass på klinikken.

ULLEVÅL STADION ØNH

Da er turen kommet til oss og til en liten presentasjon av klinikken vår. Vi holder til i store fine lokaler i Ullevål Stadionbygget og vi er veldig stolte av å være en klinikk med ett personale sammensatt av både avtalespesialist, audiografer og audiopedagog.

Dr Harald Lexow flyttet virksomheten sin hit i 2006, og i 2007 startet audiograf Janne Hallset Mykkelbost opp med et tilbud til personer med hørsel, tinnitus og lydoverfølsomhetsproblemer. I fjor vår utvidet vi klinikken med audiopedagog Guri Engernes Nielsen som kom fra Rådgivningskontoret for hørselshemmede her i Oslo. Hun er også kjent som den nye lederen for det audiopedagogiske forbundet. Vi utvidet samtidig med nok en

audiograf. Kine Hansen kom til oss rett fra skolebenken med kunnskapen fersk og iveren stor etter å prøve ting ut i praksis. Vi har stor pågang av både hørsel-, tinnitus- og lydoverfølsomhetspasienter, og synes hverdagen er svært spennende når vi får jobbet med alt fra førstegangs høreapparatbrukere, til pasienter som har hatt tinnitus i mange tiår, og til pasienter som er så lydoverfølsomme at de har blitt helt isolert fra både jobb liv og sosialt liv.

Hos oss sikrer vi kontinuerlig kommunikasjon mellom faggruppene og dermed fortløpende tilrettelegging for hver enkelt bruker. Vi får gitt alle brukerne våre et helhetlig tilbud, og vi får svært gode tilbagemeldinger fra brukerne på dette.

Hilsen
Harald, Janne, Guri, Kine og Bente

HØREAPPARATET TRENGER KUN TELESPOLE – ELLERS UAVHENGIG!

Alt-i-én halsslynge

Lyden fra mobiltelefon, TV, radio etc. i én og samme trådløse halsslynge. Med trådløs mikrofon kan du også lettere oppfatte tale på møte, på kafé og i bilen.

Halsslyngen «Maestro» er svært enkel å betjene, da den har automatisk prioritering av lydkilde.

MAESTRO
HMS nr. 160742

COMMIdt[®]

Tlf. 74 02 00 00 - www.commidt.com

www.vestvikreklam.no - foto: Janne Svit

Bluetooth Solution Kit

Trådløs telefonløsning

- for deg med høreapparat

MULTIKOMPATIBEL

Bluetooth Solution Kit fungerer med de fleste høreapparater og telefoner. Alt som kreves er:

- Høreapparat med telespole
- Mobiltelefon med Bluetooth-funksjon

Bluetooth Solution Kit kan brukes sammen med alle andre produkter som bygger på Bluetooth-teknikken.

ReSound

rediscover hearing

Forrige etiske dilemma:

Ola Normann har lest om et høreapparat (som er på kontrakt med NAV) på internett. Naboen hans har fått samme apparat, og er meget godt fornøyd. Når Ola kommer til sin audiograf, ytrer han ønske om å få prøve dette apparatet. Audiografen sier at de ikke har det, men kan tilby noe annet...

Er det etisk forsvarlig bare å tilby høreapparater fra et par leverandører?

Etisk utvalg har ikke fått noen respons på etisk dilemma, så vi har diskutert saken oss i mellom og kommet fram til følgende:

Når en bruker ber om et konkret produkt er det ikke god "audiografiskikk" å avvise dette. Det kan dog være ulike grunner til å velge bort en leverandør:

- 1) Får ikke tilbud om kurs/opplæring
- 2) Opplever vedvarende/tilbakevendende problemer med programvare
- 3) Opplever dårlig service
- 4) Når mange brukere ikke liker lydbildet selv om apparatet er tilpasset etter riktige kriterier og med riktig fremgangsmåte

Noen av disse punktene (1 og 3) innebærer at leverandøren ikke oppfyller sine krav i henhold til rammeavtalen med NAV Drift og Utvikling. Punktene er altså brudd på kontrakten med NAV.

Ingen kan forlange at en audiograf er like god på alle produkter og i all programvare. Mest sannsynlig gjør audiografen den beste jobben ved å velge seg ut noen leverandører og bli god på disse? Det kan nok diskuteres, og det er sikkert stor uenighet om hvor mange som er nok. Når det er sagt; – hvis en bruker ber om et spesifikt produkt bør man tilstrebe og oppfylle ønsket (så fremt det passer). Leverandørene kan og er forpliktet til å bidra med hjelp på klinikken eller pr telefon.

Vi har besluttet ikke å ta med noe etisk dilemma i dette nummeret av Audiografen. Det kjennes ikke riktig å konstruere et dilemma for utgivelsen. Vi ønsker oss reelle dilemma som dere ute i felten opplever! Og da tenker vi ikke bare på offentlig ansatte audiografer. Privat ansatte audiografer, i egen praksis, hos ØNH-spesialist og hos leverandør opplever vel også etiske dilemma?

Ta kontakt med:

Eva: eva.dyrendal.ro@horselhuset.no

Lise: lise.nyborg@c2i.net

Svein: svein.nybakken@unn.no

Vi introduserer

en **NY GENERASJON**

høreapparater fra ReSound

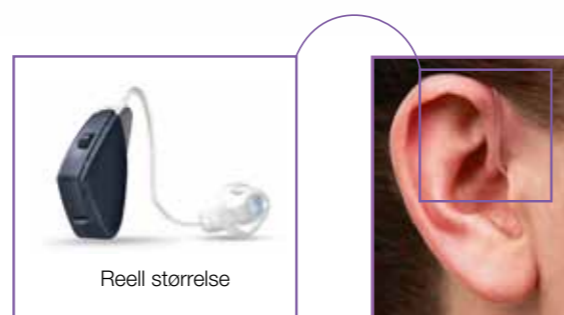
På NAV-kontrakt fra 15.3.2011

ReSound Alera™ 960 gir brukeren et høreapparat som er forbedret på flere områder. Enda bedre Surround Sound opplevelse. Klarere og fyldigere lyd nesten uten egenstøy. Nytt feedbacksystem setter en ny standard.

Nye egenskaper i ReSound Alera™ 960.

- **DFS Ultra** - nytt feedbacksystem som fjerner feedback samtidig som det opprettholder riktig forsterkning i apparatet.
- **ReSound Range** - ny chip som gir minimalt med egenstøy og et mer komfortabelt lydbilde.
- **Aventa 3** - ny og mer intuitiv tilpasningssoftware.
- **PhoneNow** - setter apparatet automatisk i telefonprogrammet når telefonen nærmer seg øret.

ReSound

rediscover hearing

Kontakt oss for mer info om ReSound Alera™ 960.

ALLE TRAFIKKORKERS MOR

Trafikk-kork er et vanlig fenomen verden over. I den kommende valgkampen vil norsk by og veipolitikk bli gjenstand for diskusjon. Drosjesjåførene vil hevde at aldri har det vært verre og Fremskrittspartiet vil være deres ekko.

Som oftest har denne sutringen sammenheng med rush-trafikken. I Norge oppstår det også ofte trafikkork like etter viktige fotballkamper, på vei heim fra hytta ei solrik helg eller i påskeferie. I slike køer testes familiens samhold og evne til å holde ut med hverandre. I mange tilfeller en prøvelse – i noen tilfeller også en påtvinget anledning til å snakke sammen. En slags terapeutisk familieøvelse.

Spis is!

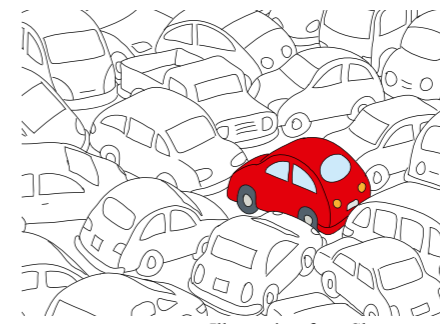
Åge Aleksandersen har laga en sang om dette og sangens essens kan oppsummeres slik: Hold kjeft, spis is!

Riktignok handlet dette mest om å holde ut på lange kjøreturer, men i praksis snakker vi samme sak. Min egen empiri fra køtemaet er rikholdig. Men en tur sitter spesielt godt i husken. Strekningen Namsos Arendal i baksetet på familiens boble. Sammen med bror og bestemor. Far røykte rullings og vi spiste kjeks (dette var før potetgullet). For å gjøre turen ekstra skrekkelig ble ruta lagt om vestlandsfjella. Selv var jeg bare 10 år men den klaustrofobiske følelsen er fortsatt levende.

For andre kan slike turer skape et av livets sjeldne øyeblikk av nærhet hvor foreldrene faktisk må snakke sammen – eventuelt også med barna. Likevel er det forskjeller mellom kjønnene hvordan man takler slike kriser. En tysk samlivsterapeut kaller familier i bil sammen, og bilkø spesielt, for et mobilt familievernkontor. Her kan alt skje.

Kvinner traller - menn stresser

Selvsagt har noen forsket på dette også og undersøkelsen viser at to av tre kvinner gjerne begynner å synge til radioen for å få tiden til å gå. Menn derimot bygger opp sinne og frustrasjon av å stå bom stille. Ved å teste nivåene av stresshormoner i spyttet til bilister som sto i kø, fant man ut at for kvinner økte stressnivået med bare 8,7 prosent. Menn hisset seg

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

imidlertid såpass opp at nivåene økte med 60 prosent. Likevel mente 67 prosent av kvinnene og 50 prosent av mennene at de ikke ble stressa av kø-sittingen.

Psykologen David Moxon som gjennomførte undersøkelsen på vegne av navigasjonssystemet TomTom mener at grunnen til at menn blir så stressa, er at de har sterkere sloss-eller-flykt respons enn kvinner. Det betyr at hvis de møter problemer vil de enten gå på for å komme seg ut av situasjonen, eller flykte unna. Når man blir sittende i trafikkork er det fint lite man kan gjøre, og det frustrerer menn i større grad enn kvinner. Ikke rart at det både er unfanget barn, født barn, separasjoner, drap og bryllopslovnader i bilkøen. Litt Big Brother i miniatyr med andre ord.

Monsterkork

Likefullt er trafikkork i Norge nærmest et ikke-problem sammenlignet med en del byer verden over. I følge Time Magazine er Sao Paulo i Brasil verdens verste trafikkork. Bilister i Moskva står i trafikkorker i to uker i året i gjennomsnitt. Avisa Komsomolskaja pravda som har regnet dette ut. En moskovitt som ellers bruker bare en halvtime for å komme på jobb hvis trafikken ikke er stor, bruker på det verste sju døgn – nesten 170 timer i året på trafikkorker. Desember ble tradisjonen tro den absolutt verste måned i fjor. Hver moskovitt brukte 2,5 ganger lengre tid enn den han bruker når det ikke er mye trafikk. I rushtiden om morgenen var tra-

fikkorkene totalt 980 kilometer lange – dette er like mye som avstanden mellom Moskva og Kiev. Ikke rart de også topper drikkestatistikken.

Egne veisamfunn

Også sosialantropologien har kastet seg over køfenomenet. De kinesiske kjempe-korkene er helt spesielle både i mengde og varighet. Ved flere tilfeller har spesielt motorveien mellom Beijing og Indre Mongolia ført til at over 10 000 biler laget 100 kilometer køer. Trafikkorken varte i nærmere 14 dager og førte til at det dant seg nye samfunn som sørget for det mest nødvendige. Det var opplagt selgers marked, for nudlene kostet fire ganger så mye som ellers. Helsestasjoner, barnepass og politi dukket opp. Det ene tok det andre og vips hadde man et nytt samfunn.

Køene har vært forårsaket av lastebiler med kull på vei til hovedstaden Beijing. Over halvparten av Kinas elektrisitet kommer fra kullkraft, og hver dag kjører et enormt antall lastebiler med kull fra Indre Mongolia og andre nordlige områder for å holde kullkraftverkene rundt de større byene i gang.

Denne mangelfulle infrastrukturen gjør at det faktisk nå er lettere for Kina å importere store mengder kull enn det er å transportere sitt eget kull fra de vestlige provinsene og dit det trengs. I alt har den kinesiske hovedstaden nå omkring like mange bilder som nordmenn, og i 2015 regner man med at det er sju millioner biler i Beijing. For noen år siden advarte Worldwatch institute mot befolkningseksplosjonen i Asia. Hvis kineserne drakk en øl mer om dagen tilsvarte det halve Australias kornproduksjon, het det. Da hadde de ikke tenkt på biler.

Så for de som klager for mye på norske veier kan en mager trøst være at noen har det verre – eller som man sier i Kina: – Hold kjeft, spis ris (PS. Anbefales ikke i bilkø).

delta

www.delta.no

Delta er partipolitisk uavhengig, tilsluttet YS

POLITISK STYRKE

Har påvirkningskraft med over 200.000 medlemmer.

delta

INDIVIDUELL TRYGGHET

Ivaretar lønns- og arbeidsvilkår.

FAGLIG STYRKE

Norsk Audiografforbund ivaretar yrkesfaglige interesser.

Naída – perfekt partner på løpeturen

Vannavstøtende og pålitelig,
uansett hvor du er og hva du gjør

Naída har en spesiell silikonkant rundt program- og volumkontrollen. Mikrofonåpningene og batteriskuffen er beskyttet av et spesielt POREX® materiale. Derfor kan Naída brukes i regn og fuktig vær, og under trening.

PHONAK life is on

Phonak AS, Postboks 525 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon: 23 00 32 60 Telefaks: 22 41 66 44
info@phonak.no www.phonakpro.no

BestSound™
Technology

Hvorfor gå glipp av
en eneste desibel?

Ny generasjon høreapparater fra Siemens. Med BestSound Technology.

- Slutt på piping med FeedbackStopper
- Klar tale fra alle retninger med SpeechFocus
- Direkte oppkobling til mobiltelefon med miniTek/Tek
- To høreapparater som samarbeider ved hjelp av e2e Wireless 2.0
- Brukervennlig design

Tilgjengelig uten egenandel fra 15. april.

Answers for life.

SIEMENS

Returadresse:
Hanne Ingeborg Berg
St. Jørgens vei 10, 0662 Oslo

Norsk Audiografforbund

Har du flyttet eller byttet arbeidsplass? Da er det viktig å gi beskjed.

Dette kan endres på www.audiograf.no eller ved å postlegge adresselappen til Marit Sæter, Minister Ditleffs vei 5A, 0862 Oslo.

Navn: _____

Fødselsnummer (11 siffer): _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Sted: _____

Tlf.privat: _____ Mobil: _____

E-post: _____

Fylke: _____ Utdannet år : _____

Offentlig / Privat / Selvstendig (Stryk det som ikke passer)

Adresse hvor bladet skal sendes (arbeidsgivers)

Postnr.: _____ Sted: _____

Dato / Sted

Underskrift